

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

śrīkavitārkikasīṃhasya sarvatantrasvatantrasya
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu
yādavābhyudayē mahākāvye

॥ caturthaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ caturthaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitarḥkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ||

manīṣitaṃ kaitavamānuṣasya

śrutvā bhayakrōdhapariplutātmā |

kaṃsaściraṃ prāgbhavaḥkālanēmiḥ

cintārṇavē magna ivāvatasthē || 4.1 ||

sa durdamānāsurasattvabhēdān

nētā samāhūya nṛśaṃsacētāḥ |

prasthāpayāmāsa parairadhṛṣyaṃ

nandāspadaṃ nāthavihāraguptam || 4.2 ||

kadācidantarhitapūtanātmā

kaṃsaprayuktā kila kāpi māyā |

nidrāparādhīnajanē niśīthē

vrajaṃ yaśōdākṛtirāvivēśa || 4.3 ||

stanyēna kṛṣṇaḥ saha pūtanāyāḥ

prāṇān papau luptapunarbhavāyāḥ |

yadadbhutaṃ bhāvayatāṃ janānāṃ

stanandhayatvaṃ na punarbabhūva || 4.4 ||

niśamyā tasyāḥ parūṣaṃ ninādaṃ

rukṣaṃ yaśōdā ruditāṃ ca sūnōḥ |

sasambhramāvēgamupētya bhītā
tamagrahīd durgrahamāgamānām || 4.5 ||

nandaśca tivrēṇa bhayēna sadyaḥ
samētya paśyannanaghaṃ kumāram |
tēnaiva tasya trijaganniyantuḥ
prāyuṅkta rakṣāṃ paramārthavēdī || 4.6 ||

gōpāśca sambhūya guhōpamākṣiṃ
svaghōṣanirhrāditaviśvaghōṣām |
gatāsumaikṣanta niśācarīṃ tāṃ
bhīmākṛtiṃ bhaimarathīmivānyām || 4.7 ||

paraśvadhaistatkṣaṇaśātitaistāṃ
vicchidya vindhyācalasānukalpām |
anaḥpravṛtyā bahirāśu ninyuḥ
kravyādbaliṃ prājyamiva kṣipantaḥ || 4.8 ||

grahādidōṣān apahantukāmā
gōptuḥ satāṃ gōpatayaḥ samētāḥ |
suvarṇasūtragrathitābhirāmāṃ
pañcāyudhīmābharaṇaṃ babandhuḥ || 4.9 ||

ramyāṇi ratnāni rathāṅgapāṇēḥ
ākalpatāṃ nūnamavāpnuvanti |
tadaṅgasamsparsārasāt prakāmaṃ
rōmāñcitānyaṃśugaṇairabhūvan || 4.10 ||

sa śāyitaḥ kṣēmavidā jananyā
paryaṅkikāyāṃ prarudan kumāraḥ |

cikṣēpa tuṅgaṃ śakaṭaṃ padābhyāṃ
gādhābhighātēna girīndrasāram || 4.11 ||

vidāritastasya padāgrayōgāt
vikīryamāṇō bahudhā pṛthivyām |
śabdāyamānaḥ śakaṭākhyadaityaḥ
saṅkṣōbhayāmāsa jagantyabhīkṣṇam || 4.12 ||

yadṛcchayōtkṣiptapadē kumārē
śailōpalakṣyē śakaṭē nirastē |
sarōjagarbhōpamasaukumāryaṃ
pasparśa tatpādatalaṃ yaśōdā || 4.13 ||

athāṅgaṇē jānupadāgrahastaiḥ
cakrāyudhē caṅkramaṇapravṛttē |
prāyō dharitrī pariśasvajē taṃ
sāpatrapā sāndrarajaśchalēna || 4.14 ||

nirvyājamandasmitadarśanīyaṃ
nīrājitaṃ kuṇḍalaratnabhāsā |
nandastadānīm na jagāma tṛptim
mugdhākṣaram prēkṣya mukhaṃ tadīyam || 4.15 ||

viśvāni viśvādhikaśaktirēkō
nāmāni rūpāṇi ca nirmimāṇaḥ |
nāmaikadēśagrahaṇē'pi mātuḥ
babhūva kṛṣṇō bahumānapātram || 4.16 ||

taraṅgitānuśravagandhamādu
tasyādbhutaṃ sallapitaṃ sakhībhiḥ |

varṇasvarādivyavasāyabhūmnā
śikṣāvidāṃ śikṣaṇamagryamāsīt || 4.17 ||

tamīṣadutthāya nilīnamārāt
samprēkṣyadantāṅkuracāruhāsam |
sanātanīm drṣṭimananyadrṣṭiḥ
sānandamālōkata nandapatnī || 4.18 ||

padaistribhiḥ krāntajagattrayaṃ taṃ
bhavyāśayā bhāvitabālabhāvam |
karēṇa saṅgrhya karāmbujāgraṃ
sañcārayāmāsa śanairyaśōdā || 4.19 ||

skhaladgatiṃ dvitrapadapracārāt
jānukramē jātaruciṃ kumāram |
bhugnē samāvēśya valagnabhāgē
stanyaṃ mudā pāyayatē sma dhanyā || 4.20 ||

kramēṇa bhūyō'pi vihārakāṅkṣī
nandasya dārairabhinandyamānaḥ |
nityānubhūtaṃ nigamāntabhṛṅgaiḥ
nijaṃ padābjaṃ nidadhē pṛthivyām || 4.21 ||

sa sañcaran sādhujanapratīpaiḥ
mā bhujyatāṃ sēyamitīva matvā |
cakrādibhiḥ pādasarōjacihnaiḥ
āmudrayāmāsa mahīmananyaiḥ || 4.22 ||

ālambya mātuh karapallavāgraṃ
śanaiḥ śanaiḥ sañcaratō murārēḥ |

*babhāra citrāmiva patrarēkhāṃ
dhanyā padanyāsamayīṃ dharitrī || 4.23 ||*

*akarmanighnō bhuvanānyajasraṃ
saṅkalpalēśēna niyamyā dīvyān |
pracāritaḥ prasnutayā jananyā
padē padē viśramamācakāṅkṣa || 4.24 ||*

*suraprasūnaiḥ surabhīkṛtānām
ārōhaṇānyaṅgaṇavēdikānām |
tamārurukṣuṃ taralāṅghripadmāṃ
dhātāramārōhayadāśu dhātrī || 4.25 ||*

*talēṣu tasyāṅgaṇapādapānām
tālānukūlēṣu gatāgatēṣu |
vrajasthitāḥ svargasadāmaśṛṅvan
dūrōditān dundubhitūryanādān || 4.26 ||*

*ya ēṣa lōkatrayasūtradhāraḥ
paryāyapātrāṇi carācarāṇi |
ānartayatyadbhutacēṣṭitō'sau
nanarta khēlaṃ navanītakāṅkṣī || 4.27 ||*

*gr̥hēṣu dadhnō mathanapravṛttau
pṛṣatkaṇairutpatitaiḥ prakīrṇaḥ |
nidarśayāmāsa nijāmavasthām
prācīṃ sudhāśīkarayōgacitrām || 4.28 ||*

*trasyan mukundō navanītacauryāt
nirbhugnagātrō nibhṛtaṃ śayānaḥ |*

nijāni niḥśabdadaśāṃ yayācē
 baddhvāñjalim bālavibhūṣaṇāni || 4.29 ||

āraṇyakānāṃ prabhavaḥ phalānām
 araṇyajātāni phalānyabhīpsan |
 visraṃsidhānyāñjalinā karēṇa
 vyādhātmajāṃ viśvapatiḥ siṣēvē || 4.30 ||

sujātarēkhātmakaśaṅkhacakraṃ
 tāmrōdaraṃ tasya karāravindam |
 vilōkayantyāḥ phalavikrayiṇyā
 vikrētumātmānamabhūdvimarśaḥ || 4.31 ||

apūrayat svādupalārpaṇēna
 krīḍāśīśōrhastapuṭaṃ kirātī |
 ratnaistadā kaustubhanirviśēṣaiḥ
 āpūritaṃ tat phalabhāṇḍamāsīt || 4.32 ||

muhuh pravṛttaṃ navanītacauryē
 vatsān vimuñcantamadōhakālē |
 ulūkhalē kutracidāttapuṇyē
 bandhuṃ satāṃ bandhumiyēṣa mātā || 4.33 ||

ānītamagrē nijabandhanārthaṃ
 dāmākhilam saṃhitamapyapūrṇam |
 nirīkṣya nirviṇṇadhiyō jananyāḥ
 saṅkōcaśaktyā sa babhūva bandhyaḥ || 4.34 ||

baddhaṃ tathā bhāvayatāṃ mukundam
 ayatnavicchēdini karmabandhē |

tapasvinī tatkratunītirādyā

savrīḍamāraṇyakathāsu tasthau || 4.35 ||

ulūkhalē pragrathitēna dāmnā

nibaddhamāsrāvilalōlanētram |

sahāsamaikṣanta janāḥ samantāt

ālānitaṃ nāgamivānabhijñāḥ || 4.36 ||

anādarākṛṣṭamulūkhalaṃ tat

yāvarjunau śailanibhau babhañja |

babhūvaturbrahmasutasya śāpāt

muktau munēryakṣavarau tadā tau || 4.37 ||

śāpāvadhīṃ brahmasutēna dattaṃ

samprāpya tau śaurisamāgamēna |

dēhēna divyēna vidīpyamānau

stutvā hariṃ dhāma samīyatuḥ svam || 4.38 ||

adrṣṭapūrvam bhuvi pūtanādēḥ

udantamutpātamudīkṣamāñāḥ |

samētya gōpāḥ saha mādhavēna

br̥ndāvanam satvaramabhyagacchan || 4.39 ||

yēnauśadhīnāmadhipam purastāt

āhlādahētum jagatāmakārṣīt |

tēnaiva dadhyau manasā vanaṃ tat

kṛṣṇō gavāṃ kṣēmasamṛddhimicchan || 4.40 ||

anugrahābdhēriḥ vīcibhēdaiḥ

āpyāyayāmāsa śubhairapāṅgaiḥ |

vanam pṛthivyā iva yauvanam tat
gōptā satām gōdhanavamśacandraḥ || 4.41 ||

āsinnīṣēvyā pṛthivī paśūnām
puṇḍrēkṣuramyāṇi tṛṇānyabhūvan |
tasminnaranyē tarubhiḥ prapēdē
kalpadrumāṇāmanukalpabhāvaḥ || 4.42 ||

adr̥ṣṭapūrvairadhikām viśēṣaiḥ
ālakṣya vanyāmamarēndramānyām |
nandōpanandapramukhairnanandē
nākādhirūḍhairiva nāthabhūmnā || 4.43 ||

daityaistr̥ṇāvartamukhairayatnāt
muhurnirastairmuditō mukundaḥ |
abhuṅkta rāmēṇa sahādbhutaḥ tat
puṇyam vanam puṇyajanēndramānyam || 4.44 ||

sapakṣakailāsanibhasya gōpāḥ
bakasya pakṣān abhitō babandhuḥ |
vanē tadanyānapī ghōravṛttīn
kṣēptum pravṛttā iva kētumālāḥ || 4.45 ||

puraskṛtam maṅgalagītavādyaiḥ
puṃsaḥ prasatyai jagatām prasūtēḥ |
kayā'pi tatra spr̥hayā'nvatiṣṭhan
kanyāvratam kiñcana gōpakanyāḥ || 4.46 ||

niśātyayasnānasamudyatānām
nikṣiptamābhīrakīśōrikāṇām |

kūlādupādāya dukūlajālaṃ

kundādhirūḍhō mumudē mukundaḥ || 4.47 ||

sa caikahastapraṇatiṃ vidhūnvan

kṣaumārthinīnāṃ hariraṅganānām |

anyōnyahastārpaṇasampravṛttam

āsāṃ jahāsāñjalimapyapūrvam || 4.48 ||

sa cā'tmacaṇḍātakamātrabhājāṃ

kṣaumārthinīnāṃ svayamarthyamānaiḥ |

ananyahastārpaṇasampravṛttaiḥ

tāsāṃ jahāsāñjalibhistadīyaiḥ || 4.49 ||

prasuptamudbōdhayatā paratvaṃ

vīraśriyō vibhramamaṇḍanēna |

nīlādinirvēśanidhānadhāmnā

nāthō babhāsē navayauvanēna || 4.50 ||

vihāraparvakramacāru śaurēḥ

kalyaṃ vayah kāmagṛhītiyōgyam |

manōbhirāsvādyatamaṃ prapēdē

mādhuryamikṣōriva madhyabhāgaḥ || 4.51 ||

samāśritāṃ vibhramasainyabhēdaiḥ

kāntyā svayā kalpitacāruvaprām |

vrajastrīyah kṛṣṇamayīṃ vyajānan

krīḍārgalāṃ kṣēmapurīmapūrvām || 4.52 ||

vaṃśasvanō vatsavihārapāṃsuḥ

sandhyāgamastasya ca vanyavēṣaḥ |

āyāti kṛṣṇē vrajasundarīṇām

āsiccatuskandhamanaṅgasainyam || 4.53 ||

anuśravāṇāmvataṃsabhūtaṃ

barhāvataṃsēna vibhūṣayantī |

aḍivyaḃā carmadṛśaiva gōpī

samādhībhājāmabhajat samādhim || 4.54 ||

kalāpinām kalpitamālyabhāvaiḥ

patraistadā patraladēhakāntim |

avāpya sañcāritamālamādyam

chāyātmatām prāpurivāsya gāvaḥ || 4.55 ||

vitānvatā mānmathamindrajālam

piñchēna tāpiñchanībhō babhāsē |

anēkaratnaprabhavēna dhāmnā

śārātmanā śaila ivēndranīlaḥ || 4.56 ||

muhuh sprśantī mumudē yaśōdā

mugdhāṅganāmōhanavāṃśīkēna |

manīṣiṇām māṅgalīkēna yūnā

maulau dhṛtām maṅḍanabarhamālām || 4.57 ||

kṛtāspadā kṛṣṇabhujāntarālē

prālabbarhāvalirābabhāsē |

viśuddhahēmadyutirābdhikanyā

śyāmāyamānēva tadaṅgakāntyā || 4.58 ||

sācīkṛtāni praṇayatrapābhyām

vyāvṛttarājīvanībhāni śaurīḥ |

sabhrūvilāsāni dadarśa tāsāṃ
vaktrāṇi vācālavilōcanāni || 4.59 ||

niraṅkuśasneharasānuviddhān
niṣpandamandālasanirnimēṣān |
vaṃśēna kṛṣṇaḥ pratisambabhāṣē
vārtāharān vāmadṛśāṃ kaṭākṣān || 4.60 ||

aśikṣitaṃ tumburunāradādyaiḥ
ābhīranāṭyaṃ navamāsthītēna |
jagē salīlaṃ jagadēkadhāmnā
rāgābdhinā rañjayatēva viśvam || 4.61 ||

apatrapāsaikatamāśritānāṃ
rāgōdadhau kṛṣṇamukhēndununnē |
hastāvalambō na babhūva tāsām
utpakṣmaṇāmutkalikāplutānām || 4.62 ||

ayantritasvairagatiḥ sa tāsāṃ
sambhāvitānāṃ karapuṣkarēṇa |
prasvinnagaṇḍaḥ praṇayī cakāśē
madhyē vaśānāmiva vāraṇēndraḥ || 4.63 ||

vimōhanē vallavagēhinīnāṃ
na brahmacaryaṃ bibhidē tadīyam |
sampatsyatē bālakajīvanaṃ tat
satyēna yēnaiva satāṃ samakṣam || 4.64 ||

svasambhavaṃ kṛṣṇamavēkṣamāṇaḥ
bandhuprasūtaṃ ca balaṃ vrajēśaḥ |

nisargamaitryā niyataikabhāvau
nyayuṅkta tau vatsakulāni gōptum || 4.65 ||

ananyatantraḥ svayamēva dēvān
padmāsanādīn prajanayya rakṣan |
sa rakṣakaḥ sīrabhṛtā sahā'sīt
nētā gavāṃ nandaniyōgavartī || 4.66 ||

kathaṃ vrajēccharkarilān pradēsān
padbhyāmasau pallavakōmalābhyām |
iti snutastanyarasā yaśōdā
cintārṇavē na plavamanvavindat || 4.67 ||

vihāravitrāsitaduṣṭasattvau
mṛgēndrapōtāviva dhīracēṣṭau |
babhūvatuḥ śāśvatikēna bhūmnā
bālau yuvānāviva tau balāḍhyau || 4.68 ||

sindūritau vatsaparāgajālaiḥ
sitāsitau bālagajāviva dvau |
udāralīlāvupalakṣya gōpyaḥ
sarvāstadā'nanyavaśā babhūvuḥ || 4.69 ||

gōpāyamānē puruṣē parasmin
gōrūpatāṃ vēdagirō bhajantyaḥ |
bhavyairasēvanta padaṃ tadīyaṃ
stōbhapracicchandaniḥvaiḥ svaśabdaiḥ || 4.70 ||

abāliśō bāliśavatprajānāṃ
prakhyāpayannātmani pāratantryam |

nyadarśayat viśvapatiḥ paśūnām
bandhē ca mōkṣē ca nijamaṁ prabhutvam || 4.71 ||

ātmōpamardē'pyanumōdamānāt
ātmādhikaṁ pālayataśca vatsān |
gāvastadānīmanaghāmavindan
vātsalyaśikṣāmiva vāsudēvāt || 4.72 ||

yō'sāvanantapramukhairanantaiḥ
nirviśyatē nityamanantabhūmā |
vaimānikānām prathamāḥ sa dēvaḥ
vatsairalēlihyata vatsalātmā || 4.73 ||

mahīyasā maṇḍitapāṇipadmaṁ
dadhyannasārēṇa madhuplutēna |
dr̥ṣṭvā nananduh kṣudhayā'nvitāstaṁ
vatsānucaryāsu vayasyagōpāḥ || 4.74 ||

svādūni vanyāni phalāni taistaiḥ
snigdhairupānīya nidarśitāni |
rāmāya pūrvamaṁ pratipādya śēṣaiḥ
sa pipriyē sādaraḥvijyamānaiḥ || 4.75 ||

tābhyām tadā nandanidēśitābhyām
rakṣāvatīm rāmajanārdanābhyām |
viśēṣabhōgyāmabhajat vibhūtiṁ
bṛndāvanamaṁ vyāpṛtadhēnubṛndam || 4.76 ||

agādhakāsāramahīnaśaṣpam
atīkṣnasūryamaṁ tadacaṇḍavātam |

pracchāyanidrāyita dhēnuvatsaṃ
 prauḍhē nidāghē'pi babhūva bhōgyam || 4.77 ||

na vyādhipīḍā na ca daityaśaṅkā
 nāsīt gavāṃ vyāghrabhayaṃ ca tasmin |
 svabāhukalpēna balēna sārdhaṃ
 nārāyaṇē rakṣati nandalakṣmīm || 4.78 ||

nirītayastē nirapāyavāñchāḥ
 niḥśrēyasādapyadhikapramōdāḥ |
 prapēdirē'pūrvayugānubhūtiṃ
 gōpāstadā gōptari vāsudēvē || 4.79 ||

vatsānucaryācaturasya kālē
 vaṃśasvanaiḥ karṇasudhāṃ vidhātuḥ |
 gatāgataprāṇadaśāmvindan
 gōpījanāstasya gatāgatēṣu || 4.80 ||

āghrātavartmānamaraṇyabhāgē -
 ṣvāraṇyakairāśritadhēnubhāvaiḥ |
 kēnāpi tasyāpahṛtaṃ kirītaṃ
 pratyāharan praikṣata patrināthaḥ || 4.81 ||

dēvasya dugdhōdaśayasya daityāt
 vairōcanādvyālabhujōpanītaḥ |
 kṛṣṇasya maulau kṛtabarhacūdē
 nyastaḥ kirīṭō nibiḍībabhūva || 4.82 ||

samāhitairagniṣu yāyajūkaiḥ
 ādhīyamānāni havīṃṣi bhōktā |

*bhaktaikalabhyō bhagavān kadācit
patnībhirānītamabhuñkta bhōjyam || 4.83 ||*

*karāmbujasparśanimīlitākṣān
āmarśanairākalitārdhanidrān |
vatsānananyābhimukhān sa mēnē
prahvākṛtīn bhaktibharāvanamrān || 4.84 ||*

*rōmanthaphēnāñcitasṛkvibhāgaiḥ
aspandanairardhanimīlitākṣaiḥ |
anādṛtastanyarasairmukundaḥ
kaṇḍūyitairnirvṛtimāpa vatsaiḥ || 4.85 ||*

*siṣēvirē śādvalitān pradēsān
kṛṣṇasya dhāmnā maṇimēcakēna |
vasundharāyāmapī kēvalāyāṃ
vyāpārayantō vadanāni vatsāḥ || 4.86 ||*

*navaprasūtāḥ sa tadā vanāntē
payasvinīrapratimānadōhāḥ |
paribhramaśrāntapadān adūrāt
pratyāgatān pāyayatē sma vatsān || 4.87 ||*

*niviśya mūlēṣu vanadrumanāṇāṃ
nidrāyitānāṃ nijatarṇakānām |
aṅgāni gāḥ sādaramālihantīḥ
amaṃsta sambhāvyaguṇāḥ svamātuḥ || 4.88 ||*

*sa naicikīḥ pratyahamātapāntē
pratyuktaghōṣā iva vatsanādaiḥ |*

madhūni vaṃśadhvanibhiḥ prayacchan
 nināya bhūyō'pi nivāsabhūmim || 4.89 ||

samāvrajan viśvapatirvrajāntaṃ
 gōbhiḥ samaṃ gōpavilāsinīnām |
 ullāsahētuḥ sa babhūva dūrāt
 udyan vivasvāniva padminīnām || 4.90 ||

nivartayan gōkulamāttavaṃśō
 mandāyamānē divasē mukundaḥ |
 priyādrśāṃ pāraṇayā svakāntyā
 barhāvṛtaṃ vyātanutēva viśvam || 4.91 ||

bālaṃ taruṇyastaruṇaṃ ca bālāḥ
 tamanvarajyanta samānabhāvāḥ |
 tadadbhutaṃ tasya vilōbhanaṃ vā
 tasyaiva sarvārharasātmatā vā || 4.92 ||

avēdiṣātāṃ pṛthukau pitṛbhyāṃ
 tāruṇyapūrṇau taruṇījanēna |
 vṛddhau purāvṛttavisēṣavidbhiḥ
 kṣiptēndrajālāviva rāmakṛṣṇau || 4.93 ||

athāpadānaṃ madanasya dātum
 ādātumālōkayatāṃ manāṃsi |
 navaṃ vayō nāthasamaṃ prapēdē
 guṇōttaraṃ gōpakumārikābhiḥ || 4.94 ||

anaṅgasindhōramṛtaprathimnā
 rasasya divyēna rasāyanēna |

mahīyasīṃ prītimavāpa tāsāṃ
yōgī mahān yauvanasambhavēna || 4.95 ||

vijṛmbhamāṇastanakuḍmalānāṃ
vyaktōnmiṣadvibhramasaurabhāṇām |
madhuvratatvaṃ madhurākṛtīnāṃ
lēbhē latānāmiva vallavīnām || 4.96 ||

atiprasaṅgādavadhīrayantyā
prācīnayā saṃyamitō niyatyā |
pañcālakanyāmiva pañcabhuktāṃ
dharmah satīrādṛta tādrśīstāḥ || 4.97 ||

disāgajānāmiva śākvarāṇāṃ
śṛṅgāgranirbhinnaśīlōccayānām |
sa tādrśā bāhubalēna kaṇṭhān
nipīḍya lēbhē paṇitēna nīlām || 4.98 ||

karēṇa dambhōlikathōratuṅgān
dēhān pṛthūn dānavadurvṛṣāṇām |
vimṛdya nūnaṃ vidadhē mukundaḥ
priyāstanaśparśavihārayōgyām || 4.99 ||

ātmīyaparyāṅkabhujaṅgakalpau
akṣēpyarakṣāparighau pṛthivyāḥ |
nīlōpadhānīkaraṇāt sa mēnē
bhūyiṣṭhadhanyau bhujapārijātau || 4.100 ||

rāgādirōgapratikārabhūtaṃ
rasāyanaṃ sarvadaśānubhāvyam |

āsīdanudhyēyatamaṃ munīnāṃ
divyasya puṃsō dayitōpabhōgaḥ || 4.101 ||

anudrutā nūnamanaṅgabāṇaiḥ
sulōcanā lōcanabhāgadhēyam |
pratyagrahīṣuḥ pratisannivṛttaṃ
tyaktētairakṣibhirātmanā ca || 4.102 ||

vrajōpakaṅṭhē vibudhānubhāvyo
gōpījanairātmaguṇāvadātaiḥ |
samāvṛtō nandasutaścakāśē
tārāgaṅairindurivāntarikṣē || 4.103 ||

hatvā sayūthaṃ tṛṇarājaṣaṅḍē
rāmācyutau rāsabhadaityamugram |
atōṣayētāṃ bhṛśamātmabhṛtyān
svādyaiḥ sudhāpiṇḍanibhaiḥ phalaughaiḥ || 4.104 ||

kadācidāsāditagōpavēṣaḥ
krīḍākulē gōpakumārabṛndē |
skandhēna saṅgrhya balaṃ balīyān
daityaḥ pralambō divamutpapāta || 4.105 ||

papāta bhūmau sahasā sa daityaḥ
tanmuṣṭinā tāḍitaśīrṇamauliḥ |
mahēndrahastaprahitēna pūrvaṃ
vajrēṇa nirbhinna ivācalēndraḥ || 4.106 ||

svavāsasā kṣiptakalaṅkalakṣmīḥ
kāntyā diśaḥ candrikayēva limpan |

rarāja rāmō danujē nirastē
 svarbhānunā mukta ivōḍurājaḥ || 4.107 ||

vinaiva rāmēṇa vibhuḥ kadācit
 sañcārayan dhēnugaṇaṃ savatsam |
 vanaśriyā dūravilōbhitākṣaḥ
 kañcidyayau kacchamadṛṣṭapūrvam || 4.108 ||

yadṛcchayā cāritadhēnucakraḥ
 kūlāntikē viśvajānānukūlaḥ |
 kalindajāṃ kāliyapannagasya
 kṣvēlōdgamaiḥ kajjalitāṃ dadarśa || 4.109 ||

viśāgninā murmuritapratānē
 vairōcanītīravanāvakāśē |
 ahīndramāskanditumadhyarukṣat
 kāṣṭhākṛtiṃ kañcana nīpavṛkṣam || 4.110 ||

madhudravairulbaṇaharṣabāṣpā
 rōmāñcitā kēsaraajālakēna |
 patrāṅkuraiścitratanuścakāśē
 kṛṣṇāśritā śuṣkakadambaśākhā || 4.111 ||

nīpatya saṅkṣiptapayōdhikalpē
 mahāhradē mandarapōtaramyaḥ |
 viṣavyapōhādamṛtaṃ vidhātum
 svādūdayaṃ kṣōbhayati sma sindhum || 4.112 ||

kṛtāhatiḥ kṛṣṇanipātavēgāt
 ānaddharūpā vitataistarāṅgaiḥ |

sarpāpasārauṣadhisamprayuktā
bhērīva sā bhīmataraṃ rarāsa || 4.113 ||

prasaktakṛṣṇadyutibhistadiyaiḥ
pṛṣatkaṇairutpatitaiḥ pratūrṇam |
adṛśyatā”dyōtitamantarikṣaṃ
pītāndhakārairiva tārakaughaiḥ || 4.114 ||

udagrasaṃrambhamudīksya bhītāḥ
tārksyadhvajam tārksyamivā”patantam |
prapēdirē sāgaramāśritaughāḥ
kākōdarāḥ kāliyamātraśēṣāḥ || 4.115 ||

athāmbhasaḥ kāliyanāgamugraṃ
vyāttānanaṃ mṛtyumivōjjihānam |
bhōgēna badhnantamapōhya śauriḥ
prahvikṛtaṃ tatphaṇamārurōha || 4.116 ||

sadyō mahānīlamayīṃ mukundaḥ
sapadmarāgāmiva pādapiṭhīm |
krāman phaṇāṃ kāliyapannagasya
grastōditō bhānurivābabhāsē || 4.117 ||

phaṇāmaṇināṃ prabhayōparaktē
khēlan babhau cakriṇi cakrapāṇiḥ |
pradōṣasindūritamambuvāhaṃ
prācētasō nāga ivōpamṛdnan || 4.118 ||

praṇēmuṣāṃ prāṇabhṛtāmudīrṇaṃ
manō vinēśyan viṣamākṣavaktram |

akalpayat pannagamardanēna
prāyēṇa yōgyāṃ patagēndravāhaḥ || 4.119 ||

tadbhōgabṛndē yugapanmukundaḥ
cārīviśēṣēṇa samaikṣi nṛtyan |
paryākulē vīcigaṇē payōdhēḥ
saṅkrāntabimbō bahudhēva candraḥ || 4.120 ||

taduttamāṅgaṃ parikalpya raṅgaṃ
taraṅganiṣpannamṛdaṅganādam |
praśasyamānastridaśairakārṣīt
avyāhatāmārabhaṭīmanantaḥ || 4.121 ||

ēkēna hastēna nipīḍya vālaṃ
pādēna caikēna phaṇāmudagrām |
haristadā hantumiyēṣa nāgaṃ
sa ēva saṃsāramivāśritānām || 4.122 ||

sa pannagīnāṃ praṇipātabhājāṃ
dravībhavan dīnavilāpabhēdaiḥ |
prasāditaḥ prādita bhartṛbhikṣāṃ
kimasya naḥ syādapadaṃ dayāyāḥ || 4.123 ||

lōlāpataccaraṇalīlāhatikṣarita -
hālāhalē nijaphaṇē
nṛtyantamapratighakṛtyaṃ tamapratima -
matyantacāruvapuṣam |
dēvādibhiḥ samayasēvādaratvarita -
hēvākaghōṣamukharaiḥ

dr̥ṣṭāvadhānamatha tuṣṭāva śaurimahi -
riṣṭāvarōdhasahitaḥ || 4.124 ||

haricaraṇasarōjanyāsadhanyōttamāṅgaḥ
śamitagaruḍabhītiḥ sānubandhaḥ sa nāgaḥ |
yugaviratidaśāyāṃ yōganidrānurūpāṃ
śaraṇamaśaraṇaḥ san prāpa śayyāṃ tadīyāṃ || 4.125 ||

vividhamunigaṇōpajīvyatīrthā
vigamitasarpagaṇā parēṇa puṃsā |
abhajata yamunā viśuddhimagryāṃ
śamitabahirmatasamplavā trayīva || 4.126 ||

avadhūtabhujāṅgasaṅgadōṣā
hariṇā sūryasutā pavitritā ca |
api tatpadajanmanaḥ sapatnyā
bahumantavyatarā bhṛśaṃ babhūva || 4.127 ||

|| iti śrīkavitārkikasim̐hasya sarvatantrasvatantrasya
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu
yādavābhyudayē mahākāvye caturthaḥ sargaḥ ||
kavitārkikasim̐hāya kalyāṇaguṇaśālinē |
śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||